

1.12.2024 28. helluntain jälkeinen sunnuntai

Päivän epistola

”Kiittäkää iloiten Isää, joka on tehnyt teidät kelvollisiksi saamaan pyhille kuuluvan perintöosan valon valtakunnasta. Hän on pelastanut meidät pimeyden vallasta ja siirtänyt meidät rakkaan Poikansa valtakuntaan, hänen, joka on meidän lunastuksemme, syntiemme anteeksianto. Hän on näkymättömän Jumalan kuva, esikoinen, ennen koko luomakuntaa syntynyt. Hänen välityksellään luotiin kaikki, kaikki mitä on taivaissa ja maan päällä, näkyvä ja näkymätön, valtaistuimet, herruudet, kaikki vallat ja voimat. Kaikki on luotu hänen kauttaan ja häntä varten. Hän on ollut olemassa ennen kaikkea muuta, ja hän pitää kaiken koossa. Hän on myös ruumiin pää, ja ruumis on seurakunta. Hän on alku. Hän nousi esikoisena kuolleista, jotta hän olisi kaikessa ensimmäinen.” (Kol. 1: 12 – 18)

Ennen tätä tekstiä Paavali oli kiittänyt Jumalaa ja rukoillut seurakunnan puolesta. Tekstimme alkuosa siirtää asian kristologiseen hymniin, josta suurin osa on tekstissämme. Hymni käsittää jakeet 15 – 20.

Valon ja pimeyden vastakkainasettelu oli yleistä Qumranin teksteissä. Kyse on oikeasta ja väärästä toiminnasta. ”Valon valtakunta” tarkoittaa taivasten valtakuntaa. Tekstissä mainitut ”pyhät” voivat tarkoittaa sekä seurakuntayhteisössä olevia uskollisia jäseniä ja taivaallisia olentoja.

Jakeet 15 – 18 ovat osa kristologista hymniä, jota on mahdollisesti käytetty kasteen yhteydessä. Hymni ei ole Paavalin tekemä. Sillä on yhtäläisyyksiä Qumranin teksteissä oleviin hymneihin. Sen taustaa on yritetty selittää, mutta mitään yhtenäistä kuvaa ei ole muodostunut. Tutkijat myöntävät, että yhtenä taustana on juutalainen viisauksetkirjallisuus.

Kristus on ”näkymättömän Jumalan kuva”. Kristuksen tulo maan päälle teki Hänet näkyväksi. Hänen kauttaan me saamme tietoa Jumalasta. Kristus on Jumalan ”esikoinen, ennen koko luomakuntaa syntynyt” siis ennen luomista. Hän on osallinen luomisessa, sillä ”Hänen välityksellään kaikki luotiin”. Taivas ei välttämättä tarkoita tässä yhteydessä meidän käsitystämme taivaasta, vaan voi tarkoittaa toisenlaista olomuotoa, jota me emme kykene havaitsemaan. Tähän viittaa sana ”näkymätön”. ”Valtaistuimet, herruudet, vallat ja voimat” tarkoittavat näkymättömiä voimia, jotka kuuluvat enkelimaailmaan. Dionysios Pseudo-Areopagita 500 -luvulla hahmotteli ruumiittomista voimista mallin, jossa on kaikkiaan yhdeksän erilaista ruumiittomien voimien ryhmää, joista tässä mainitaan neljä. Usein näitä kaikkia kutsutaan enkeleiksi, vaikka Dionysioksen mukaan enkelit ovat vain yksi ryhmä näiden yhdeksän joukossa.

Hymni esittää seurakunnan Kristuksen ruumiina. Kristus esitetään seurakunnan päänä. ”Hän on alku” sisältää monta merkitystä. Se viittaa sekä Kristuksen olemiseen ennen aikojen alkua, mutta myös Hänen osallisuuteensa luomisessa. Lisäksi kreikkalainen sana tarkoittaa esivaltaa, hallitusta. Hän on myös ensimmäinen, joka nousi kuolleista (vrt. Room. 8: 29; 1. Kor. 15: 20).

Päivän evankeliumi

Järjestyksen mukaan (28. sunnuntai helluntain jälkeen) tänään olisi vuorossa Luuk. 14: 16 – 24. Lukuohjeiden mukaan tämä evankeliumi luetaan aina pyhien esi-isien sunnuntaina eli tänä vuonna 15.12., joka on järjestyksen mukaisesti 30. sunnuntai helluntaista. Nyt luettava evankeliumi on tuon sunnuntain evankeliumi. Evankeliumit ovat siis vaihtaneet paikkaansa.

”Muuan korkeassa asemassa oleva mies kysyi Jeesukselta: ”Mitä minun pitää tehdä, hyvä opettaja, että perisin iankaikkisen elämän?” Jeesus vastasi hänelle: ”Miksi sanot minua hyväksi? Ainoastaan Jumala on hyvä, ei kukaan muu. Käskyt sinä tiedät: älä tee aviorikosta, älä tapa, älä varasta, älä todista valheellisesti, kunnioita isääsi ja äitiäsi.” ”Kaikkea tätä olen noudattanut nuoresta pitäen”, vastasi mies. Tämän kuullessaan Jeesus sanoi: ”Yksi sinulta vielä on tekemättä. Myy kaikki, mitä sinulla on, ja jaa rahat köyhille, niin sinulla on aarre taivaissa. Tule sitten ja seuraa minua.” Kun mies kuuli tämän, hän tuli murheelliseksi, sillä hän oli hyvin rikas. Nähdessään sen Jeesus sanoi: ”Kuinka vaikea onkaan niiden, jotka paljon omistavat, päästä Jumalan valtakuntaan! Helpompi on kamelin mennä neulansilmästä kuin rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan.” ”Kuka sitten voi pelastua?” kysyivät kuulijat. Jeesus vastasi: ”Mikä on ihmiselle mahdotonta, se on mahdollista Jumalalle.” (Luuk. 18: 18 – 27)

Sama kertomus löytyy Matteukselta (Matt. 19: 16 - 26) ja Markukselta (Mark. 10: 17 - 27).

”Korkeassa asemassa oleva mies” oli mahdollisesti uskonnollinen johtaja. Aikaisemmat suomennokset ovat käyttäneet hänestä nimitystä ”päämies” ja ”hallitusmies”. Tämä mies teki Jeesukselle saman kysymyksen, minkä Jeesukselle teki jo aikaisemmin ”muuan lainopettaja” (Luuk. 10: 25 – 37), tässä kertomuksessa osoitettiin, että lain suurimmat käskyt olivat Jumalan ja lähimmäisen rakastaminen. Lähimmäiseksi osoitettiin se, kuka auttoi toista. Tarkemmin sanoen, osoitettiin, miten voi tulla toisen lähimmäiseksi auttamalla häntä.

Jeesus osoittaa nyt Jumalan kaiken hyvän lähteeksi: ” Ainoastaan Jumala on hyvä”, jopa Jeesuksen toiminnan lähde on Jumala. Varhaisessa kirkossa kiinnitettiin huomio siihen, että mies yhdisti kaksi asiaa: hyvän ja opettajan. Hän piti Jeesusta vain opettajana, siis tavallisena ihmisenä. Ihminen ei ole hyvä, ellei hän tule hyväksi Jumalan avulla. Jeesusta ei tule pitää tavallisena ihmisenä, tavallisena opettajana, vaan Jumalana.

Jeesus vastauksessaan lainaa kymmenestä käskystä niitä, jotka ohjaavat ihmisten välisiä suhteita oikeaan lähimmäisen rakastamiseen. Mies on vakuuttunut siitä, että hän jo noudatti näitä käskyjä ”nuoresta pitäen”. Mies kuitenkin rakasti rahaa. Hän joko mietti, miten hän pidentäisi elämäänsä, jotta voisi nauttia rahasta tai mietti, miten hän voisi saada rahansa mukanaan taivasten valtakuntaan, mikä on mahdotonta.

Nyt Jeesus menee pidemmälle ehdottaen, että mies asettuisi samaan asemaan köyhien kanssa myymällä omaisuutensa ja jakamalla sen köyhille ja sitten seuraisi Jeesusta. Silloin hänellä olisi ”aarre taivaissa” (vrt. Luuk. 12: 33 - 24) Kertomuksen mies oli rikas ja hän tuli murheelliseksi. Luukas ei mainitse hänen poistuneen, niin kuin tapahtui Markuksen evankeliumissa. Luukas kirjoitti evankeliuminsa tilanteessa, jossa hänen perustamissaan seurakunnissa oli myös rikkaita jäseniä. Hän saattaa rikkaan kuulemaan Jeesuksen puheen jatkon.

Jeesus toteaa, että paljon omistavien on vaikeaa päästä Jumalan valtakuntaan. Hän ei sano sitä mahdottomaksi. Kameli on tuon alueen tunnetuin isoin eläin ja neulansilmä pienin rako. Jeesus sanoessaan, että ”Helpompi on kamelin mennä neulansilmästä kuin rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan” herättää ihmisen miettimään: ”Kuka voi pelastua?” Tämän kysymyksen taustalla on juutalainen ajattelu, jonka mukaan Jumala siunaa hurskasta jo hänen maanpäällisen vaelluksensa aikana suomalla tälle myös maallista hyvyyttä. Pelastuminen merkitsee samaa kuin iankaikkisen elämän periminen.

Mutta rikkaan on mahdollista päästä Jumalan valtakuntaan, sillä ”se on mahdollista Jumalalle” (vrt. 1. Moos. 18: 14; Job 42: 2; Jer. 32: 17; Luuk. 1: 37). Jumala voi särkeä rikkauden lumouksen ja saada ihminen näkemään asiat oikealla tavalla. Rikkaus ei ole synti, mutta se voi muuttua synniksi, jos me kiinnymme siihen väärällä tavalla. Oikea tapa suhtautua rikkauteen on, että ihminen ymmärtää asemansa taloudenhoitajaksi. Hän hoitaa omaisuutta sillä tavoin, että hän ei pidä sitä omanaan, vaan hoitaa omaisuutta muiden hyväksi. Jos ihminen ei tähän kykene, silloin hänen on parempi luopua omaisuudestaan.